

Spis treści

WPROWADZENIE 15

1. **Cel i przedmiot badania** 15
2. **Metoda i struktura badania** 16

CZĘŚĆ I. WIADOMOŚCI OGÓLNE O SPECYFICE PRAWA I POSTĘPOWANIA DYSCYPLINARNEGO 19

1. **Formuła odpowiedzialności dyscyplinarnej** 19
2. **Charakter odpowiedzialności dyscyplinarnej** 21
3. **Źródła odpowiedzialności dyscyplinarnej** 23

CZĘŚĆ II. PRAWO DYSCYPLINARNE MATERIALNE 29

1. **Podstawowe założenia prawa dyscyplinarne materialnego** 29
- 1.1. Pojęcie deliktu dyscyplinarne i czynu zabronionego – komparatystyka 32
- 1.2. Pojęcie przestępstwa na gruncie prawa karnego materialnego 32
- 1.3. Pojęcie deliktu dyscyplinarne na gruncie prawa materialnego dyscyplinarne 33
2. **Materialne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód adwokata** 36
- 2.1. Katalog kar dyscyplinarnych określony w ustawie Prawo o adwokaturze 39
- 2.2. Problematyka kary łącznej w postępowaniu dyscyplinarnym wobec adwokatów i aplikantów adwokackich 41

- 2.3. Tymczasowe zawieszenie adwokata lub aplikanta adwokackiego w czynnościach zawodowych 42
- 2.4. Usunięcie wzmianki o ukaraniu dyscyplinarnym w ramach ustawy Prawo o adwokaturze 43
- 3. Materialne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód radcy prawnego 44**
  - 3.1. Delikt dyscyplinarny jako podstawa odpowiedzialności radcy prawnego i aplikanta radcowskiego 44
  - 3.2. Katalog kar dyscyplinarnych określony w ustawie o radcach prawnych 45
  - 3.3. Kara łączna w postępowaniu dyscyplinarnym wobec radców prawnych i aplikantów radcowskich 47
  - 3.4. Tymczasowe zawieszenie radcy prawnego lub aplikanta radcowskiego w czynnościach zawodowych 48
  - 3.5. Usunięcie wzmianki o ukaraniu dyscyplinarnym w ramach ustawy o radcach prawnych 49
- 4. Materialne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód notariusza 50**
  - 4.1. Przewinienie dyscyplinarne jako podstawa odpowiedzialności notariusza 50
  - 4.2. Katalog kar dyscyplinarnych określony w ustawie Prawo o notariacie 51
  - 4.3. Przedawnienie notarialnego przewinienia dyscyplinarnego 51
  - 4.4. Tymczasowe zawieszenie notariusza w czynnościach zawodowych 51
  - 4.5. Usunięcie wzmianki o ukaraniu dyscyplinarnym w ramach ustawy Prawo o notariacie 52
- 5. Materialne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód komornika sądowego i aplikanta komorniczego 52**
  - 5.1. Przewinienie dyscyplinarne w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji 53
  - 5.2. Katalog kar dyscyplinarnych dla komorników sądowych i aplikantów (asesorów) komorniczych 54
  - 5.3. Zatarcie skazania na karę dyscyplinarną oraz przedawnienie deliktu dyscyplinarnego w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji 55
  - 5.4. Zawieszenie komornika i aplikanta (asesora) komorniczego w czynnościach jako «quasi» środek zabezpieczający 57

CZĘŚĆ III. PRAWO DYSCYPLINARNE FORMALNE (PROCEDURALNE) 59

- 1. Formalne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód adwokata 59**
  - 1.1. Model postępowania dyscyplinarnego wobec adwokatów 60
  - 1.2. Podmioty uczestniczące w postępowaniu dyscyplinarnym wobec adwokata 61
  - 1.3. Przebieg postępowania dyscyplinarnego: istota i konstrukcja dochodzenia 71
  - 1.4. Przebieg postępowania dyscyplinarnego przed sądami dyscyplinarnymi w zawodzie adwokata 76
  - 1.5. Możliwość zaskarżenia prawomocnego orzeczenia w drodze kasacji 93
  - 1.6. Postępowanie wykonawcze – istota i konstrukcja 94
  - 1.7. Problematyka przedawnienia 95
  - 1.8. Kwestia kosztów postępowania 96
  - 1.9. Problematyka zawieszenia obwinionego w możliwości wykonywania zawodu 97
  - 1.10. Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.k. oraz k.k. 98
  - 1.11. Wpływ zaprzestania wykonywania zawodu adwokata na przebieg postępowania dyscyplinarnego 101
  - 1.12. Kwestia wznowienia postępowania 102
- 2. Formalne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód radcy prawnego 104**
  - 2.1. Model postępowania dyscyplinarnego wobec radców prawnych 105
  - 2.2. Podmioty uczestniczące w postępowaniu dyscyplinarnym wobec radcy prawnego 106
  - 2.3. Przebieg postępowania dyscyplinarnego w ustawie o radcach prawnych: istota i konstrukcja dochodzenia 113
  - 2.4. Przebieg postępowania dyscyplinarnego przed sądami dyscyplinarnymi 116
  - 2.5. Możliwość zaskarżenia prawomocnego orzeczenia w drodze kasacji 130
  - 2.6. Postępowanie wykonawcze – istota i konstrukcja 130
  - 2.7. Problematyka przedawnienia 132
  - 2.8. Kwestia kosztów postępowania dyscyplinarnego 132
  - 2.9. Problematyka zawieszenia obwinionego w możliwości wykonywania zawodu 133
  - 2.10. Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.k. oraz k.k. 134

- 2.11. Wpływ zaprzestania wykonywania zawodu radcy prawnego na przebieg postępowania dyscyplinarnego 136
- 2.12. Kwestia wznowienia postępowania dyscyplinarnego 137
- 3. Formalne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód prokuratora 139**
  - 3.1. Model postępowania dyscyplinarnego wobec prokuratorów 140
  - 3.2. Podmioty uczestniczące w postępowaniu dyscyplinarnym wobec prokuratora 141
  - 3.3. Przebieg postępowania dyscyplinarnego: istota i konstrukcja postępowania wyjaśniającego oraz dyscyplinarnego 148
  - 3.4. Przebieg postępowania dyscyplinarnego przed sądami dyscyplinarnymi w zawodzie prokuratora 152
  - 3.5. Możliwość zaskarżenia prawomocnego orzeczenia w drodze kasacji 165
  - 3.6. Postępowanie wykonawcze – istota i konstrukcja 166
  - 3.7. Problematyka przedawnienia 167
  - 3.8. Kwestia kosztów postępowania 168
  - 3.9. Problematyka zawieszenia obwinionego w możliwości wykonywania zawodu 168
  - 3.10. Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.k. oraz k.k. 170
  - 3.11. Wpływ zaprzestania wykonywania zawodu prokuratora na przebieg postępowania dyscyplinarnego 172
  - 3.12. Inne uregulowania proceduralne – możliwość wznowienia postępowania dyscyplinarnego 173
- 4. Formalne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód notariusza 176**
  - 4.1. Model postępowania dyscyplinarnego wobec notariuszy 176
  - 4.2. Podmioty uczestniczące w postępowaniu dyscyplinarnym wobec notariusza 177
  - 4.3. Przebieg postępowania dyscyplinarnego: istota i konstrukcja postępowania wyjaśniającego 181
  - 4.4. Przebieg postępowania dyscyplinarnego przed sądami dyscyplinarnymi w zawodzie notariusza 184
  - 4.5. Możliwość zaskarżenia prawomocnego orzeczenia w drodze kasacji 194
  - 4.6. Postępowanie wykonawcze – istota i konstrukcja 195
  - 4.7. Problematyka przedawnienia 196
  - 4.8. Kwestia kosztów postępowania 197

- 4.9. Problematyka zawieszenia obwinionego w możliwości wykonywania zawodu 197
- 4.10. Zakres odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k. 197
- 4.11. Wpływ zaprzestania wykonywania zawodu notariusza na przebieg postępowania dyscyplinarnego 200
- 4.12. Kwestia wznowienia postępowania 200
- 5. Formalne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód referendarza sądowego 203**
  - 5.1. Model postępowania dyscyplinarnego wobec referendarzy sądowych 204
  - 5.2. Podmioty uczestniczące w postępowaniu dyscyplinarnym wobec referendarza sądowego 204
  - 5.3. Przebieg postępowania dyscyplinarnego w zawodzie referendarza sądowego – istota i konstrukcja postępowania wyjaśniającego 208
  - 5.4. Przebieg postępowania dyscyplinarnego przed komisjami dyscyplinarnymi 210
  - 5.5. Możliwość zaskarżenia prawomocnego orzeczenia w drodze kasacji 216
  - 5.6. Postępowanie wykonawcze – istota i konstrukcja 217
  - 5.7. Problematyka przedawnienia 217
  - 5.8. Kwestia kosztów postępowania 218
  - 5.9. Problematyka zawieszenia obwinionego w możliwości wykonywania zawodu 218
  - 5.10. Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.k. 218
  - 5.11. Wpływ zaprzestania wykonywania zawodu referendarza sądowego na przebieg postępowania dyscyplinarnego 218
  - 5.12. Kwestia wznowienia postępowania 219
- 6. Formalne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód komornika sądowego 219**
  - 6.1. Model postępowania dyscyplinarnego wobec komorników sądowych 220
  - 6.2. Podmioty uczestniczące w postępowaniu dyscyplinarnym wobec komornika 222
  - 6.3. Przebieg postępowania dyscyplinarnego: istota i konstrukcja dochodzenia 234
  - 6.4. Przebieg postępowania dyscyplinarnego przed sądami dyscyplinarnymi 237

- 6.5. Możliwość zaskarżenia prawomocnego orzeczenia w drodze kasacji 249
- 6.6. Postępowanie wykonawcze – istota i konstrukcja 250
- 6.7. Problematyka przedawnienia 251
- 6.8. Kwestia kosztów postępowania 252
- 6.9. Problematyka zawieszenia obwinionego w możliwości wykonywania zawodu 252
- 6.10. Zakres odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k. 254
- 6.11. Wpływ zaprzestania wykonywania zawodu komornika sądowego na przebieg postępowania dyscyplinarnego 256
- 6.12. Kwestia wznowienia postępowania 257
- 7. Formalne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód kuratora sądowego 259**
  - 7.1. Model postępowania dyscyplinarnego wobec kuratorów sądowych 260
  - 7.2. Podmioty uczestniczące w postępowaniu dyscyplinarnym wobec kuratora sądowego 260
  - 7.3. Przebieg postępowania dyscyplinarnego: istota i konstrukcja postępowania wyjaśniającego 265
  - 7.4. Przebieg postępowania dyscyplinarnego przed sądami dyscyplinarnymi 268
  - 7.5. Możliwość zaskarżenia prawomocnego orzeczenia w drodze kasacji 279
  - 7.6. Postępowanie wykonawcze – istota i konstrukcja 279
  - 7.7. Problematyka przedawnienia 279
  - 7.8. Kwestia kosztów postępowania 280
  - 7.9. Problematyka zawieszenia obwinionego w możliwości wykonywania zawodu 280
  - 7.10. Zakres odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k. 281
  - 7.11. Wpływ zaprzestania wykonywania zawodu kuratora sądowego na przebieg postępowania dyscyplinarnego 283
  - 7.12. Kwestia wznowienia postępowania 283
- 8. Formalne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód sędziego 286**
  - 8.1. Sędziowie sądów powszechnych 286
  - 8.2. Sędziowie sądów administracyjnych 316
  - 8.3. Sędziowie sądów wojskowych 319
  - 8.4. Sędziowie Sądu Najwyższego 323
  - 8.5. Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego 325

**CZĘŚĆ IV. POGŁĄDOWA ANALIZA PRZEPISÓW ODPOWIEDZIALNOŚCI DYSCYPLINARNEJ
W INNYCH SYSTEMACH PRAWNYCH NA PRZYKŁADZIE
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI 329**

- 1. Rola stowarzyszeń prawników w określaniu odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących poszczególne zawody prawnicze 331**
- 2. Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów w USA 333**
- 3. Zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów federalnych 334**
- 4. Zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów stanowych 340**
- 5. Odpowiedzialność dyscyplinarna prokuratorów w USA 346**
- 6. Zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów federalnych 350**
- 7. Odpowiedzialność dyscyplinarna prokuratorów stanowych 354**
- 8. Odpowiedzialność adwokatów 358**
- 9. Odpowiedzialność osób i podmiotów trudniących się egzekucją wyroków sądowych 362**
- 10. Odpowiedzialność notariuszy 364**

CZĘŚĆ V. ANALIZA DANYCH STATYSTYCZNYCH 373

- 1. Dane ogólne 375**
- 2. Radcowie prawni 377**
  - 2.1. Postępowanie przed rzecznikiem dyscyplinarnym OIRP 377
  - 2.2. Postępowanie przed sądem dyscyplinarnym OIRP 378
- 3. Adwokaci 380**
  - 3.1. Postępowanie przed rzecznikiem dyscyplinarnym 380
  - 3.2. Postępowanie przed sądem dyscyplinarnym ORA 381
- 4. Notariusze 383**
  - 4.1. Postępowanie przed sądem dyscyplinarnym Izby Notarialnej 383
- 5. Komornicy 385**
  - 5.1. Postępowania przed Komisją Dyscyplinarną przy Krajowej Radzie Komorniczej 385

- 6. Biegli rewidenci 386**
- 6.1. Postępowania przed Krajowym Rzecznikiem Dyscyplinarnym i Krajowym Sądem Dyscyplinarnym przy Krajowej Izbie Biegłych Rewidentów 386
- 7. Uwagi podsumowujące 388**

**CZĘŚĆ VI. KONKLUZJE PORÓWNAWCZE PRZEPROWADZONEGO BADANIA
STANDARDU ODPOWIEDZIALNOŚCI DYSCYPLINARNEJ
WYBRANYCH ZAWODÓW PRAWNICZYCH 389**

Uwagi wstępne 389

- 1. Analiza ogólna modelu postępowania dyscyplinarnego w zawodach prawniczych 390**
- 2. Analiza szczegółowa przepisów dotyczących przebiegu postępowania dyscyplinarnego w zawodach prawniczych 391**
- 2.1. Postępowanie „wstępne” (poprzedzające właściwe postępowanie dyscyplinarne przed uprawnionymi organami) 391
- 2.2. Zaskarżalność decyzji procesowych zapadających w „postępowaniach wstępnych” 396
- 2.3. Sposób inicjacji „głównego” postępowania dyscyplinarnego (odpowiednika postępowania sądowego w procedurze karnej) 398
- 2.4. Strony postępowań dyscyplinarnych i inni uczestnicy postępowania – uwagi ogólne 399
- 2.5. Strony postępowań dyscyplinarnych i inni uczestnicy postępowań dyscyplinarnych – analiza szczegółowa 401
- 2.6. Przebieg postępowania przed organem I instancji 407
- 2.7. Problematyka jawności postępowań 409
- 2.8. Procedura wydania orzeczenia przez organ dyscyplinarny I instancji 411
- 2.9. Procedura sporządzania i doręczania orzeczenia oraz uzasadnienia orzeczenia sądu I instancji 413
- 2.10. Procedura sporządzania i wnoszenia odwołania 417
- 2.11. Procedura postępowania przed sądem II instancji 422
- 2.12. Procedura sporządzenia uzasadnienia orzeczenia II instancji i jego doręczenia 427
- 2.13. Postępowanie wykonawcze 430
- 2.14. Możliwość wnoszenia nadzwyczajnych środków odwoławczych 431

- 2.15. Problematyka przedawnienia karalności
oraz przedawnienia w stosunku do wszczęcia ścigania
sprawcy deliktu dyscyplinarnego 438
- 2.16. Inne rozwiązania proceduralne (nieopisane powyżej) 441
- 2.17. Zawieszenie obwinionego w czynnościach zawodowych 445
- 2.18. Wpływ zaprzestania wykonywania zawodu
na postępowanie dyscyplinarne 449
- 2.19. Osobliwości proceduralne poszczególnych postępowań 452
- 2.20. Kwestia kosztów postępowania 455

CZĘŚĆ VII. WNIOSKI *DE LEGE FERENDA* 457

INFORMACJE O AUTORACH 475